

Nr 536.

Av herr **Henriksson m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 100, angående ändring i gällande bestämmelser om ersättning för tjänstgöring på obekvämt arbetstid m. m.*

I proposition nr 100 föreslås vissa ändringar i nu gällande bestämmelser om ersättning vid tjänstgöring på obekvämt arbetstid m. m. för statsanställda. Förslaget innebär i stort sett en av ändrade lönegradsplaceringar föranledd lyftning av lönegradsgränsen för rätt till ersättning och en justering nedåt av antalet arbetstimmar för rätt till ersättning under tjänstgöring å natt. Förslaget åsyftar närmast att åstadkomma administrativa förenklingar och innebär icke någon ändring av nu utgående belopp eller av de tider på dygnet under vilka ersättning kan utgå.

Till skillnad från vad som under senare år varit brukligt då det gällt frågor angående statstjänstemännens löner har någon överenskommelse med organisationerna — Statstjänarkartellen, Statstjänstemännens riksförbund och Tjänstemännens centralorganisation — icke kunnat träffas, vilket synes beklagligt.

Då nu gällande bestämmelser tillkom 1952 skedde det med utgångspunkt ifrån att provisoriet skulle bli av kort varaktighet och att tider, ersättningsbelopp och innehåll i övrigt borde omprövas så snart den sedan 1948 arbetande utredningen angående arbete utfört på obekvämt arbetstid slutfört sitt huvuduppdrag. Utredningen lämnade sitt förslag avseende grunderna för ersättning i augusti 1953. Utredningskommittén, som bestått av representanter för riksdagen, civildepartementet, statens järnvägar, postverket och personalorganisationerna, har i allt väsentligt enhälligt förordat förmånligare regler för ersättning än gällande provisorium innehåller. Kommittén har funnit detta befogat bl. a. efter jämförelser med andra områden, där arbete å kvällar, nätter samt sön- och helgdagar förekommer. Med hänsyn till kommitténs sammansättning och dess grundliga utredning talar starka skäl för att kommitténs förslag nu lägges till grund för en omreglering av ersättningsgrunderna.

I propositionen har emellertid framhållits, att arbetstidsutredningens förslag bör avvaktas innan frågan om tidskompensation för nattarbete upptages till avgörande. Detta motiv har använts också då det gäller ändringar i de avsnitt, som icke berör arbetstidens längd. Om visst samband kan föreligga mellan arbetstidsutredningens väntade förslag till kortare

arbetstid för nattarbetare och frågan om de nattarbetande statsanställdas arbetstid så bör detta samband i varje fall inte utsträckas så långt, att en rimlig förbättring av gällande kontantersättning därför skjutes på framtiden.

En höjning av kontantbeloppen medför icke några oöverskådliga verkningar, tvärtom kan verkningarna i fråga om kostnadsökningar tämligen väl överblickas. Då förhållandena på andra områden där skiftarbete, som motiverat avkortad arbetstid, förekommer utvecklats så att arbetstidsförkortning och kontant ersättning tillämpas sida vid sida, kan en höjning av kontantbeloppen på det statliga området heller icke anses föregripa den prövning av arbetstidsfrågan, som senare bör komma till stånd för grupper med nattarbete.

Vi föreslår därför att utöver de av Kungl. Maj:t föreslagna ändringarna en höjning av kontantersättningarna nu företages.

De utgående ersättningarna utgör 30 öre per timme för tjänstemän i lönegraderna 1—4, 35 öre för tjänstemän i lönegraderna 5—8 och, med viss lönegradsbegränsning, 40 öre för tjänstemän i högre lönegrader. Antalet tjänstemän i lönegrad under 9:e, som uppbär ifrågavarande tillägg, är förhållandevis litet. I huvudsak är det kvinnliga ekonomi- och sjukvårdsbiträden, vissa telefonister samt aspiranter vid de affärsdrivande verken som tillhör dessa lönegrader och som utför arbete på obekvämtid. Differentieringen har sålunda materiellt sett ringa betydelse. Då vidare utredningskommitténs förslag om att slopa lönegradsgränsen icke nu avses bli genomfört, anser vi att någon gradering efter lönegradsplacering nu ej bör komma i fråga.

Efter jämförelse med storleken av den ersättning som utgår inom områden, där skiftarbete förekommer, har vi funnit, att ett belopp av 60 öre per timme nu bör bestämmas. Tager man hänsyn till att någon särskild ersättning för arbete på sön- och helgdagar icke utgår vid sidan av detta timbelopp och att det även med detta belopp för 8 timmars tjänstgöring mellan kl. 19.00 och 06.00 icke blir en större extra ersättning än kr. 4:80 måste timbeloppet anses mycket försiktigt avvägt. Det bör vidare erinras om att det icke så sällan — särskilt inom trafikverkens område — händer, att arbetstiden börjar eller slutar mycket sent på kvällarna eller på förmiddagen och att ersättning för förstörd nattvila blir än blygsammare än den här nämnda summan.

Kostnaderna för en förhöjd ersättning till 60 öre per timme torde komma att uppgå till omkring 8 milj. kronor per år. Vid bedömning av denna merkostnad bör beaktas, att den totala kostnaden för utgående ersättning för obekvämtid enligt uppgift i propositionen uppgår till mellan 15 och 16 milj. kronor. Vid provisoriets genomförande 1952 beräknades kostnaden till 20 milj. kronor per år. De faktiska kostnaderna har sålunda visat sig bli icke obetydligt lägre än som vid riksdagens beslut förutsågs.

Det bör vidare framhållas, att den ändring av en detalj i anställningsvillkoren som här föreslås utgör en mycket liten förbättring — mindre än 0,5 % — av de totala lönerna.

Med stöd av det anförda får vi hemställa,

att riksdagen måtte uppdraga åt Kungl. Maj:t att genomföra sådan ändring av 3 § i kungörelsen om provisoriskt lönetillägg för tjänstgöring på s. k. obekväma arbetstid att däri angivna belopp fastställas till 60 öre per timme.

Stockholm den 10 mars 1954.

Sture Henriksson.

Artur E. Lundqvist.

Olof Andreasson.

F. Nihlfors.

K. Senander.
